

Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu

Filia w Świdnicy

Krzyżowa wczoraj i dziś

Pakiet edukacyjny

Opracowanie

Ewa Markuszewska

Świdnica 2015

KRZYŻOWA WCZORAJ I DZIŚ

Krzyżowa jest małą wioską położoną między należącymi do Sudetów Górami Sowimi a "świętą górą" Śląska - Sobótką, w województwie dolnośląskim w okolicach Świdnicy. W 2000 roku Krzyżowa obchodziła jubileusz 750-lecia swojego istnienia. W XIII wieku pojawiła się pierwsza pisemna wzmianka o Krzyżowej. Osadę nazwaną "Crisova" wymieniono wówczas w dokumencie papieskim. Z Wrocławia do Krzyżowej jest około 60 km.

We wsi znajduje się zespół pałacowy wraz z zabudowaniami gospodarczymi i parkiem z pierwszego ćwierćwiecza XVIII wieku, dawny majątek rodziny von Moltke. Do tej pory budynki, które zostały odbudowane w latach 1990–1998, noszą pierwotne nazwy: "Pałac", "Dom ogrodnika", "Obora", "Pralnia", "Stajnia", "Spichlerz", "Wozownia" etc. Rodzina von Moltke od wielu pokoleń odgrywała znaczącą rolę w historii Niemiec. Najbardziej znanymi postaciami tej rodziny są feldmarszałek Helmuth von Moltke, strateg i zdobywca Paryża oraz Helmuth James von Moltke - jeden z założycieli antyhitlerowskiego "Kręgu z Krzyżowej".

12 listopada 1989 roku odbyła się w Krzyżowej historyczna "Msza Pojednania" koncelebrowana przez biskupa Alfonsa Nosola, w czasie której pierwszy niekomunistyczny Premier Polski Tadeusz Mazowiecki i Kanclerz Niemiec Helmut Kohl przekazali sobie znak pokoju. Gest ten powtórzyły 25 lat później Premier Polski Ewa Kopacz i Kanclerz Niemiec Angela Merkel.

Teren ośrodka jest wykorzystywany przez Fundację „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego jako Międzynarodowy Dom Spotkań Młodzieży. Fundacja jest niezależną, polską, pozarządową organizacją działającą na rzecz tolerancji, pokoju, porozumienia i przepojonej wzajemnym szacunkiem współpracy wszystkich narodów europejskich.

Fundacja „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego

Wydawnictwa zwarte

1. Dla

Dla porozumienia europejskiego : cele i działalność Fundacji „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego / [Fundacja „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego ; red. Ludwig Mehlhorn, Ewa Zdankiewicz, Adam Żak]. – Wrocław : Fundacja „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego, [1997].

Publikacja przedstawia duchowe dziedzictwo Kręgu Krzyżowej i jego kontynuację poprzez działalność Fundacji „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego.

2. Kalicki, Włodzimierz

Ostatni jeniec wielkiej wojny: Polacy i Niemcy po 1945 roku? / Włodzimierz Kalicki. – Warszawa : „W.A.B.”, 2002.

3. Kowalski, Ireneusz

Arystokraci niemieccy w Polsce : historia i współczesność : Hatzfeld, Hochberg, Maltzan, Moltke, Thadden / Ireneusz Kowalski. – Milicz : „Gottwald”: przy współpracy Ośrodka Kultury i Kultury Fizycznej, 1997.

4. Krzyżowa

Krzyżowa : przewodnik po historii i dniu dzisiejszym / Fundacja „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego [przy powstaniu broszury współpracowali Renata Bardzik i in.]. Krzyżowa : „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego, [2002].

Publikacja zawiera najważniejsze informacje na temat Krzyżowej, ułatwia samodzielne zwiedzanie najciekawszych zakątków tej miejscowości, w tym międzynarodowego ośrodka Fundacji „Krzyżowa”.

5. Ku

Ku nowej Europie czyli jak powstała Fundacja „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego / [wybór tekstów i oprac. w jęz. pol. Krystyna Tyszkowska]. – Wrocław : Towarzystwo Przyjaciół Krzyżowej, 1997.

6. Moltke, Freya

Wspomnienia z Krzyżowej 1930-1945 / Freya von Moltke ; przeł. Maria Podlasek-Zieger. – Warszawa : Wydawnictwo Polsko-Niemieckie, 2000.

7. Moltke, Helmuth James von

Listy do Freyi: 1943-1944 / Helmuth James von Moltke; red. tomu Krzysztof Huszcza i Hans-Christian Trepte. – Wrocław : Oficyna Wydawnicza Atut – Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe, 2008.

8. Moltke, Helmut James von

Relacja z Niemiec w roku 1945 [i. e. 1943] ; Ostatnie listy z więzienia Tegel w 1945 / Helmut James von Moltke ; przeł. [z niem.] Magdalena Ruta. – Kraków : Wydawnictwo WAM, 1993.

9. Nawrocki, Edmund

Z dziejów Świdnicy: szkice napisane, przetłumaczone albo przygotowane do druku przez Edmunda Nawrockiego / Edmund Nawrocki. – Świdnica : CMM - Tomasz Wyrwa, 1998.

W publikacji na s. 174-176 znajduje się rozdział poświęcony działalności Kręgu z Krzyżowej.

10. Polska

Polska wobec zjednoczenia Niemiec 1989-1991 : dokumenty dyplomatyczne / red. Włodzimierz Borodziej ; współpr. Dominik Pick ; Centrum Stosunków Międzynarodowych. – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe Scholar, 2006.

Wydawnictwa ciągłe

1. Czachur, Waldemar

Krzyżowa : miejsce i symbol / Waldemar Czachur, Kazimierz // Tygodnik Powszechny . – 2014, nr 47, dod. Krzyżowa – Msza Pojednania 25 lat później, s. 4-9.

2. Grzyb, Przemysław

Merkel i Kopacz o pojednaniu / Przemysław Grzyb // Wiadomości Świdnickie . – 2014, nr 47, s. 8.

Spotkanie Kanclerz Niemiec Angeli Merkel i Premier Polskiego Rządu Ewy Kopacz w Krzyżowej i Świdnicy 20 listopada 2014 roku z okazji uroczystych obchodów 25 rocznicy Mszy Pojednania.

3. Mann, Golo

Helmut James von Moltke. Cz. 2 / Golo Mann // Odra. - 1996, nr 10, s. 19-27.

Helmut James von Moltke (1907-1945), niemiecki prawnik, wojskowy, założyciel organizacji „Krug z Krzyżowej”.

4. Nowotny, Sobiesław

Hrabia Helmut von Moltke / Sobiesław Nowotny // Wiadomości Świdnickie. - 1995, nr 35, s. 17.

Biografia Hrabiego Helmuta von Moltke.

5. Pytel, Waldemar

Krzyżowa wczoraj i dziś / Waldemar Pytel // Rocznik Świdnicki. – [T.22] (1994), s. 99-122.

Historia powstania Fundacji „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego.

6. Ruchniewicz, Krzysztof

Krzyżowa jako polskie miejsce (nie)pamięci / Krzysztof Ruchniewicz // Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka . – 2009, nr 213, s. [375]-387.

Krzyżowa jako miejsce pamięci dla Niemców i Polaków (przedstawienie historii Krzyżowej).

7. Smerd, Krystyna

Druga Msza Pojednania / Krystyna Smerd // Wiadomości Świdnickie. – 2014, nr 46, s. 6.

Druga uroczysta Msza Pojednania polsko-niemieckiego w 25 rocznicę pierwszej Mszy, która odbyła się w Krzyżowej 12 listopada 2014 roku.

8. Smerd, Krystyna

Na „Krzyżową” zdecydowano się w ostatniej chwili / Krystyna Smerd // Wiadomości Świdnickie. – 2014, nr 46, s. 6.

Wypowiedź księdza arcybiskupa Alfonsa Nossola na temat genezy wyboru Krzyżowej jako miejsca polsko-niemieckiej Mszy Pojednania.

Netografia

1. Członkowie

Członkowie Kręgu z Krzyżowej / Stowarzyszenie Kreisau-Initiative.[online]. [dostęp: 2 lutego 2015]. Dostępny w WWW:

<http://www.kreisau.de/mitglieder/?L=2>

Geneza i działalność Kręgu z Krzyżowej : założenia, członkowie, działalność.

2. Freya

Freya von Moltke (1911-2010) / Stowarzyszenie Kreisau-Initiative. [online]. [dostęp: 2 lutego 2015]. Dostępny w WWW:

http://www.kreisau.de/f_moltke/?L=2

Życiorys Freyi von Moltke członkini Kręgu z Krzyżowej.

3. Helmut

Helmut James von Moltke (1907-1945) / Stowarzyszenie Kreisau-Initiative.[online]. [dostęp: 2 lutego 2015]. Dostępny w WWW:

http://www.kreisau.de/h_moltke/?L=2

Życiorys Helmuta Jamesa von Moltke założyciela Kręgu z Krzyżowej.

4. Helmut

Helmut James von Moltke / Wikipedia : wolna encyklopedia. [online]. [dostęp: 2 lutego 2015]. Dostępny w WWW:

http://pl.wikipedia.org/wiki/Helmut_James_von_Moltke

Życiorys Helmuta Jamesa von Moltke założyciela Kręgu z Krzyżowej.

5. Jubileusz

Jubileusz Mszy Pojednania 12 listopada 2014 r. / Fundacja „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego.[online]. [dostęp: 2 lutego 2015]. Dostępny w WWW:

<http://mszapojednania.pl/index.php?lang=pl>

Przemówienia i kazania podczas uroczystości rocznicy Mszy Pojednania oraz materiały prasowe o jubileuszu, które pojawiły się przed jak i po uroczystości.

5. Krąg

Krąg z Krzyżowej / „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego. [online]. [dostęp: 2 lutego 2015]. Dostępny w WWW:

<http://www.krzyzowa.org.pl/index.php/pl/materialy/krag-z-krzyzowej>

Rys historyczny Kręgu z Krzyżowej.

6. Krzyżowa

Krzyżowa dawniej i dziś / „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego. [online]. [dostęp: 2 lutego 2015]. Dostępny w WWW :

<http://www.krzyzowa.org.pl/index.php/galeria/category/196-krzyzowakiedysidzis?lang=pl>

Galeria zdjęć pod tytułem „Krzyżowa dawniej i dziś”.

7. Krzyżowa

Krzyżowa jako miejsce dialogu polsko-niemieckiego : szanse na europejską narrację / red. Waldemar Czachur, Annemarie Franke : Fundacja „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego. [online]. [dostęp: 2 lutego 2015]. Dostępny w WWW:

<http://www.krzyzowa.org.pl/index.php/pl/materialy/publikacje/737-qkrzyowa-jako-miejsce-dialogu-polsko-niemieckiegoq>

Praca zbiorowa zawierająca refleksje osób zaangażowanych w stosunki polsko-niemieckie w integrującej się Europie.

8. Krzyżowa

Krzyżowa , Msza Pojednania – 25 lat później [dodatek specjalny] /aut. tekstów Rafał Borkowski i in. ;Muzeum Historii Polski i Fundacja Konrada Adenauera. [online]. [dostęp: 2 lutego 2015]. Dostępny w WWW:

<http://tygodnik.onet.pl/historia/krzyzowa-msza-pojednania-25-lat-pozniej-dodatek-specjalny/lshxj>

Fragmenty artykułów z dodatku specjalnego „Tygodnika Powszechnego” 2014, nr 47 o przeszłości i teraźniejszości Krzyżowej.

9. Nawrocki, Edmund

Krąg z Krzyżowej / Edmund Nawrocki.[online]. [dostęp: 2 lutego 2015]. Dostępny w WWW:

<http://www.mojemiasto.swidnica.pl/?p=1484>

Powstanie i działalność Kręgu z Krzyżowej.

10. Odwaga

Odwaga i pojednanie : wystawa plenerowa w Krzyżowej / Muzeum Historii Polski, Fundacja „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego. [online]. [dostęp: 2 lutego 2015]. Dostępny w WWW:

<http://odwagaipojednanie.pl/pl>

Prezentacja poświęcona plenerowej wystawie pod tytułem „Odwaga i pojednanie” w Krzyżowej, którą uroczystie otworzyły w dniu 20 listopada 2014 r. Premier Polski Ewa Kopacz i Kanclerz Niemiec Angela Merkel.

Hrabia Helmut James von Moltke

Źródło: en.wikipedia.org

Pałac w Krzyżowej

Źródło: <http://www.krzyzowa.org.pl/index.php/pl/galeria/category/196-krzyzowakiedysidzis>

Dom na wzgórzu

Źródło: <http://www.krzyzowa.org.pl/index.php/pl/galeria/category/196-krzyzowakiedysidzis>

Międzynarodowe centrum konferencyjne w Krzyżowej

Źródło: <http://www.krzyzowa.pl/>